

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

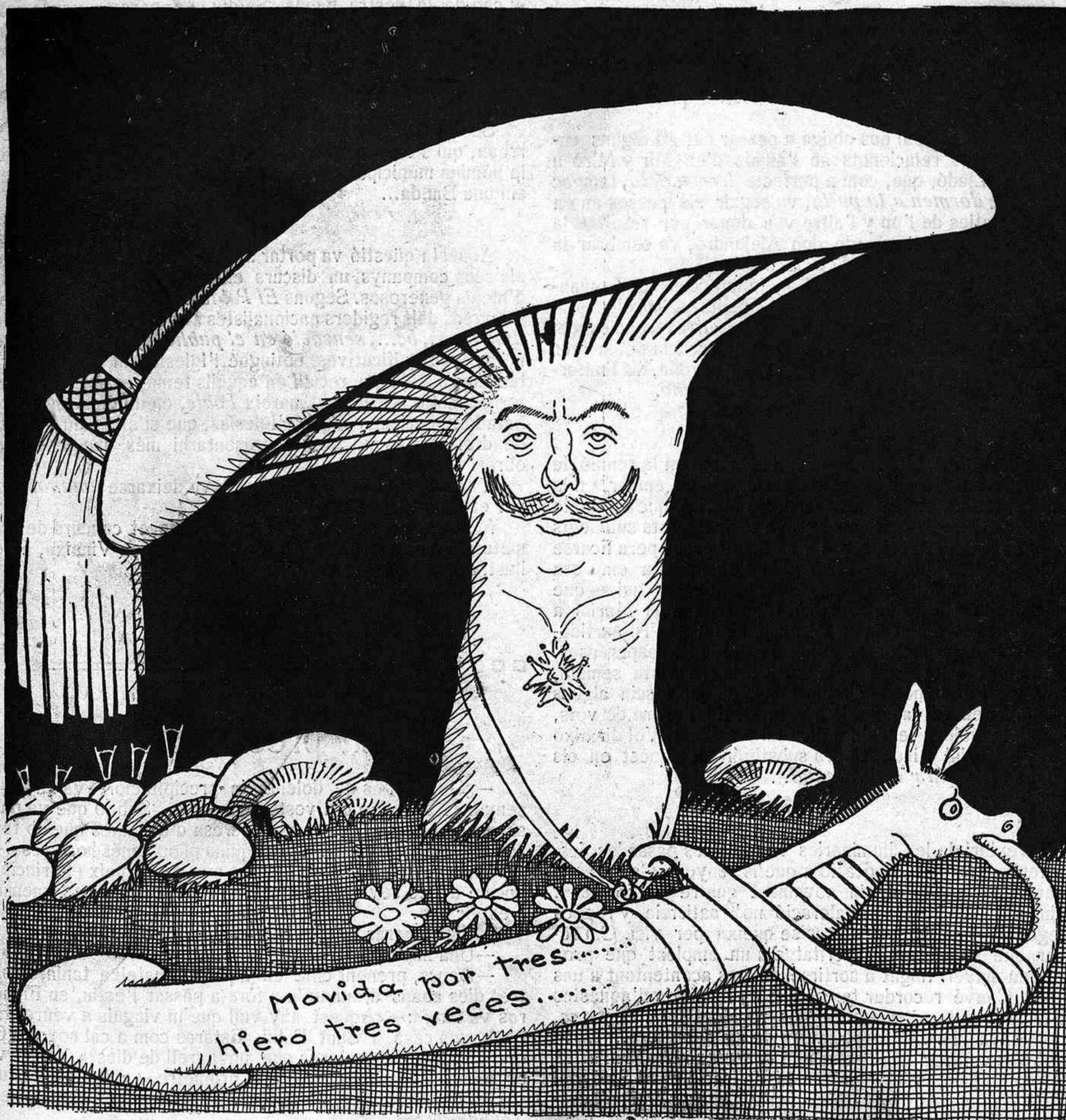
BARCELONA, 12 D'AGOST DE, 1910

NÚM. 1650 ————— ANY XXXII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

LA BROTADA

*Si de sota terra surten,
sota terra tornaran.*

MUNICIPALESCA

Si les sessions del nostre Concell municipal tenen desperdici poques vegades, la que va celebrarse ahir va fer vuit dies es un alt exemple de l'altura assolida pels barcelonins en matèria d'administració. El cotarro regidorenc es cada dia més difícil d'entendre. Això fa que arribi un moment en que fins els més versats en aquestes bullangues municipalesques perdin l'esma, y vulgues que no, acabin pera confessarnos la seva desorientació. Potser en cap més país del món com entre nosaltres s'han vist regidors que fins en el precís moment de deixar el carrec no s'hagin recordat de que ho eren, y que, com l'últim dels periodistes, s'hagin valgut de les planes d'un diari pera fer revelacions que tan be haurien escaigut desde l'escó al qual la voluntat del poble va enlairarlos.

La manca d'espai ens obliga a passar per alt alguns curiosos incidents relacionats ab l'anada d'en Mir y Miró a Madrid. En Lladó, que, com a perfecte *lerrouxista*, tampoc es dels que *dormen a la palla*, va seguir els passos an en Mir. Els viatges de l'un y l'altre van donar per resultat la reunió que, ab asistencia de don Alejandro, va celebrar la majoria lerrouxista a la *Casa del Pueblo*.

En ella va recomenarse pel quefe la necessitat de mantenir la disciplina. Abans de que'ls reunits se disolguessin el *caudillo* va encararse ab en Mir. Les irreverencies del discol regidor varen esser vistes ab complacencia pel senyor Serraclara, qui, amic de nedar y guardar la roba, va limitar-se a fer en la junta el paper de *senyor Mariano*.

La qüestió de Consums—una de les que en la reunió de que hem parlat van fer el gasto a tot drap—va entrar, en la penúltima sessió, en una nova fase. En Marial, que en l'acte de constitució de l'Ajuntament no va tenir els vots suficients pera esser Tinent Alcalde, ara n'ha tingut prous pera ficarse a la Comissió. Se diu que l'han ajudat en aquesta empresa en Soriano y en Mir, qui abans deixaria d'esser qui es que renunciar a la política de sota mà. L'entrada d'en Marial a Consums ha reviscolat an en Pérez, y ha fet que'ls partidaris de l'actual inspector acaronessin perdudes esperances. El fet té més importancia de la que a primera vista sembla, deixant y tot de banda la circumstancia de que fossin alguns lerrouxistes els qui ajudessin a votarlo. En l'ordre de vots, l'home dels taulons segueix a l'actual president. Vol dir això que es en Marial l'indicat pera substituir an aquest en els casos de *ausencia y enfermedad*...

L'inventari de les lluminaries fetes en les passades festes oferí, aixís mateix, ocasió a que'ls senyors Carreras y Santamaria se'n diguessin novament quatre de fresques. Sostingué'l primer que l'avaloració no'l satisfieia, y replicà el segon que'l senyor Carreras se queixa per vici. Cal recordar que s'encarregà'l peritatge a un empleat que prou feina deu haver tingut a sortir-se del pas acontentant a uns y altres. Convé recordar també que en l'història d'aquestes lluminaries hi intervingueren alguns regidors de l'esquerra, als quals va rifarse'l contractista de mala manera... En fi; que de poc va anar que'l refran de *comptes vells, baralles noves* no tingués, una vegada més, aplicació en el Saló del Consistori. Després d'haverhi dit la seva uns y altres, s'acordà procedir a una nova y darrera valoració... quan els tras-

tos que motivaren l'avalot deuen florirse en el magatzem d'algun drapaire.

Pera nosaltres ja poden els senyors regidors buscar un'altre empleo a la seva activitat inagotable.

Aixís com aixís no arribarà a saber el poble la veritat...

Com sempre que's tracta de proveir certs carrecs, la designació de la persona que haurà de dirigir la Banda Municipal ha donat lloc a un seguit de protestes entre'ls que volen que la breva sigui pel mestre San José y els partidaris d'en Lamothe. Representa, la candidatura del primer, una nova imposició, a la que's tracta de sometre a Barcelona, qui ha enviat musics a través del món pera que ensenyessin que no sols de pa's viu, a Catalunya. Aquet sol fet es prou pera que, com l'immensa majoria del nostre poble, protestem de que sigui el music madrileny el qui vingui a posarse al cap de la nostra banda. Se diu que, pera provar la seva aptitud, el *maestro* San José va fer present al jurat d'una colecció de retalls de diari que parlen d'ell. A bon segur que entre'ls tals no n'hi havia cap de Barcelona. Que'ls hi tornin, y que als *recortes* enviats hi afegeixi els dels nostres diaris que aquets dies han parlat d'ell.

Se diu també que'l seu nombrament es cosa d'en Lerroux, qui s'empenya en posar an en San José a cobert de la nòmina municipal, com si a la *Casa del Pueblo* no tinguessin una Banda...

Aquesta qüestió va portar a que l'Ignasi Iglesias enjugués als seus companys un discurs enternidor, ple de bondat y d'ideals generosos. Segons *El Poble Català*, que esmaltava els discursos dels regidors nacionalistes ab acotacions de: *aplaudiments...*, *be...*, *sensació en el public...*, *molt be*, y altres no-ménos significatives, obtingué l'Iglesias un exit comparable tan sols als que recullí en aquells temps en que feia d'autor dramatic. Segons el mateix *Poble*, en un dels seus arrebatadors períodes digué l'Iglesias, que si's fes un concurs de dramaturgia no podria presentarhi més que les seves obres.

Y per aquí corre que l'Iglesias va deixarse *amagar l'ou* per en Lazzoli.

Molt ens temem que, d'efectuarse aquet concurs de dramaturgia, no deixés emportar el premi an en Vinaixa, autor il·lustre de *Las hijas de Villarejo*.

Boy

□ □ □ ————— □ □ □

La precipitació

—¿Que si n'es de dolenta la precipitació?—va dirme el senyor Grau:—No pot vostè figurarsho. ¿Sab lo que va passarme dies enrera, per una lleugeresa d'aquestes que ab tanta freqüencia cometem? Veurà quina planxa més horrorosa.—

Y ab aquella còmica gravetat que constitueix el principal éncant de les seves narracions, el senyor Grau va comensar a explicar-se.

—En Figueras... ja'l deu conèixer vostè...

—Una mica.

—Doncs, prenent cafè en aquesta mateixa taula, dos o tres dies abans d'anarse'n a fóra a passar l'estiu, en Figueras va dirme:—«Aquest any vull que'm vinguis a veure. He llogat una casa a Sant Feliu. Estaras com a cal sogre. ¿Oi que vindras, no sigui més que un parell de dies?» Y tant va perfidiar, que al últim li vareig prometre.—«No't pots equivocar. Carrer Major, número 88, ¿sabs? les dues carabasses. Tenho present.»

LIBRERIA

DESDE BÈLGICA

¿A QUÉ HAN ANAT AQUESTA GENT A BRUSELES?

1. A conèixer el rei dels belgues.—2. A presidir un Congrés de qualsevol cosa.—3. A estudiar l'organització de les companyies d'aficionats en les associacions catòliques d'aquella terra.—4. A estimar.—5. A ésser estimada.—6. Per això dels nitrats de Xile.—7. A fer de jurat de teixits o de licoreria.—8. A gastar quatre quartos d'un bon negoci brut que acaba de fer.—9. De pas cap a Ostende, a estudiar això de la Democràcia.—10. A fer d'Odalisca en els «Mystères d'Orient» de la «Plaine d'Attractions».—11. Per aprofitar les rebaixes en els trens, encara que s'aburreixin.—12. A donarse bona vida.—13. A ferse agafar.

Veliaquí, doncs, que un dissabte, pensant en què podria emprar la festa que venia, de sobte me'n recordo d'en Figueras y'm dic:—Demà aniras a donarli una sorpresa.

En efecte; l'endemà a mitg dematí agafó el tren—el meu proposit era no més dinarhi y tornar aquella mateixa tarda—y cap a Sant Feliu falten desocupats.

Arribo al poble y comenso per informarme.—¿El carrer major?—Es aquell.

Perfectament. Això va com una seda. Miro els números de les cases. Cinquanta quatre... cinquanta sis... Es més amunt. Setanta... setanta dos... Una mica més enllà. Vuitanta sis... vuitanta vuit... ¡Ecco li què!... Aquí es.

La casa, exteriorment, no tenia res de particular; una casa com la majoria de les de fóra: un portal al mitg, ab una finestra enreixada a cada costat; un piset ab el seu balcó y dues finestres més, y *par vobis*.

Sigui com sigui, me n'entro a lo que'n diriem la botiga, y'm poso a cridar:—¡Figueras!... ¡Figueras!... ¡Ja soc aquí!...

Atreta pels meus crits, surt de per dintre una velleta acompanyada d'un bordegàs.

—¿Quí demana?

—En Figueras, el senyor Figueras... ¿No viu aquí?

—No, senyor.

—¡Ai ai!... ¿No té'l número 88 aquesta casa?

—Sí, senyor.

—¿Y aquí no hi viu un senyor de Barcelona que's diu Figueras, que ha vingut a passarhi l'estiu?

—No, senyor, no'l coneixem.

—Deuré haverme equivocat. Potser va dirme el 98... Dispensil!...

Tiro més amunt, me'n entro al número 98, y tampoc saben qui es el senyor Figueras.

—Tal vegada serà el 108.

Pregunto al 108, y... com si'ls parlés de la lluna.

—¡Ai dimontri!... Veiam, provem el 78.

Lo mateix. Ni la menor noticia del meu senyor Figueras.

¿Què fer en tan rara situació?... No sabia lo que'm passava. Ab dubtes ja respecte al número, vaig posarme també a dubtar sobre'l nom del carrer. Y de dubte en dubte y d'embolic en embolic, no trobant enlloc an en Figueras o trobant-ne algun que no era el Figueras que jo buscava, cobert de pols, mort de gana y de sed, mitg extranyat, mitg indignat, y, sobre tot, mitg reventat, després de quatre hores de rodar com un ximple pels carrers del poble, en el tren de les tres y 15 vareig tornarme'n cap avall.

De regrés a Barcelona, no poguentme acabar tot sol aquella incomprendible jugada, vaig anar a «donarne part» a un cosí d'en Figueras que es ab ell carn y ungla.

—¿Sab que'l seu tranquil·lissim parent me'n ha fet una de molt grossa?

Y en poques paraules vareig explicarli el cas.

—Escolti—va dirme'l cosí, tant o més extranyat que jo:

—¿A quin Sant Feliu ha anat vostè?

—A Sant Feliu de Llobregat.

La formidable riulla que en aquell moment va deixar anar, ressona encara en les concavitats de les meves orelles.

—Però, desgraciat... ¡si ell es a Sant Feliu de Guíxols!...—

—Cregui'm—repetia sentenciosament el senyor Grau:—la precipitació es una cosa molt dolenta, ¡molt dolenta!...

MATIAS BONAFÉ

DEL BORN AL PLATA

□ □ IMPRESSIONS DE VIATGE □ □

XVI

La casa dels immigrants

Per lo que havem vist ab lo dels *terrenos*, aquí, salvant varietats, hi ha dos grans agrupaments: el *gaucho* vell y l'immigrant nou; l'arrelat y el que's té d'arrelar; l'home rural y l'home de ciutat; el *gaucho* tradicionalista, que defensa la llibertat d'aquestes planures en nom de la tradició, y el que, al crit de ¡Llibertat!, se va fent seves les terres per medi de la *cuadrícula*.

Com se veu el problema es curiós, y no es nou d'avui ni havem de descobrirlo, perquè la nostra missió no es descobrir res de lo descobert, ni estrenyer llassos, ni unir fronteres, ni acoblar rasses llatines, ni totes les coses que s'uneixen als postres d'un dinar oficial pera eixir del pas ab diplomacia y no comprometre les banderes.

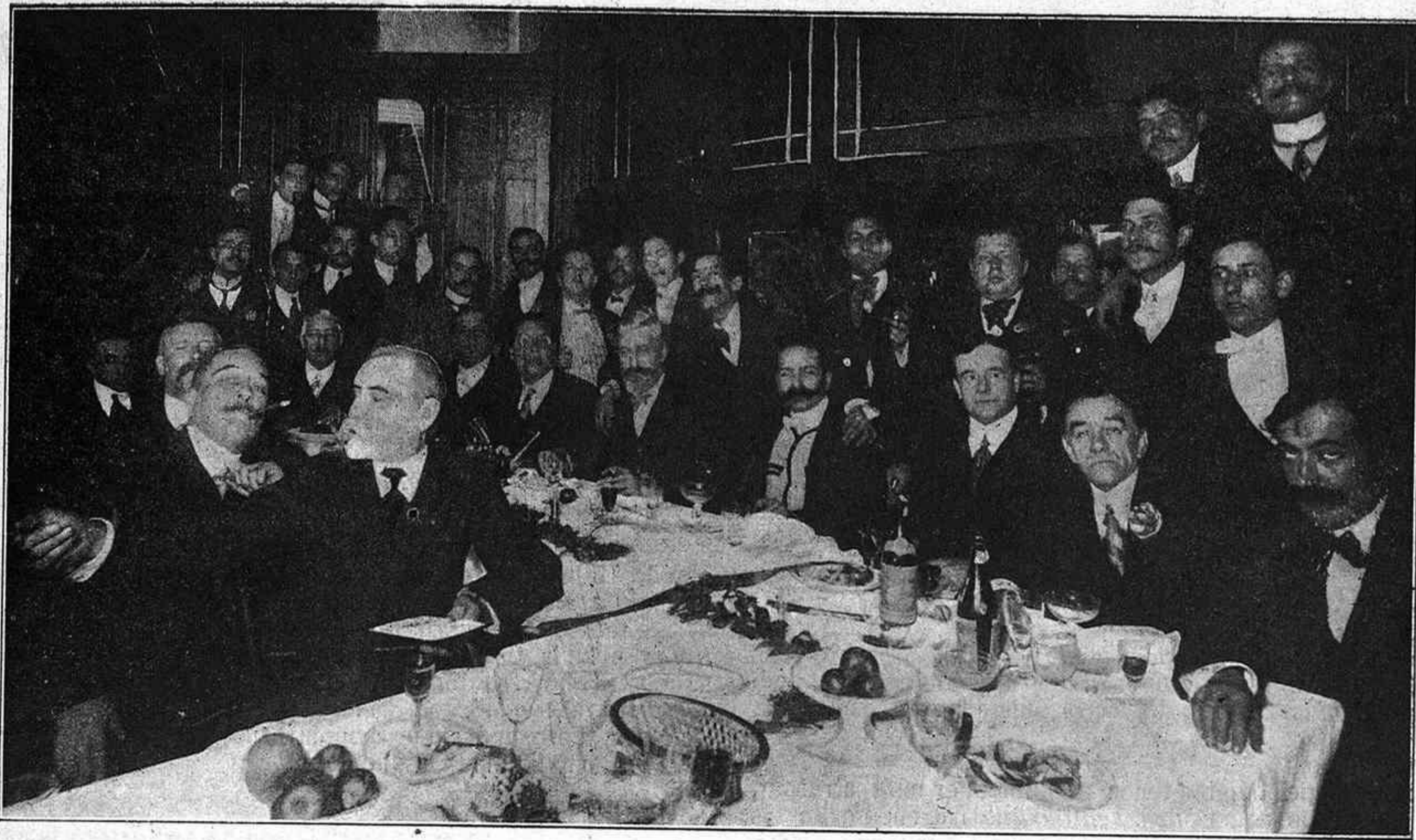
Ja el gran Sarmiento, en el seu *Facundo* gloriós, ne parla més d'una volta. «En la República Argentina—diu—se veuen dues civilitzacions diferents: una que neix, y, sense coneixements de lo que porta a la testa, està copiant els esforços ingenus y populars de l'edat mitjana, y una altra que, sense tenir en compte lo que té dessota dels peus, procura realisar els resultats darrers de la civilització europea. El sigle XIX y el sigle XII que viuen plegats. L'un en la ciutat, l'altre en el camp». Y en Sarmiento era un home genial que coneixia be la seva terra.

Deixant el *gaucho* pera més endavant, avui parlarem del ciutadà (de desde l'emigrant que arriba fins al que ja hi es), ab les grans varietats de l'obrer, de l'aventurer, de l'home actiu, de l'intelligent, de tota la varietat infinita que, aquí més que enlloc, formen un mapa molt complicat de la gran familia humana.

Pera quan arriba l'immigrant hi ha una casa (si casa pot dirsen) que serveix d'*apeadero* y asil de colocació. Aquet disposit, o lo que sia, es un dels espectacles més *curiosos* que's poden veure aquí a Buenos Aires, pel que, portat per la compassió o per l'obligació de cronista, vol veure una mostra més de la miseria que hi ha a la terra.

Afigureuvos que al mitg d'un moll, en aquets reconcs que hi han als ports aont van a parar totes les desferres que sembla que hagin sobrat del mar: cadenes velles, àncores rovellades, bocins de xemeneia, cordes, rodes de timó, planxes de ferro y bocins de bandera arnada, hi ha un solar com un fossar que ja fa molts anys que no s'hi enterra, voltat per tanques de fusta pudrida y canalons de zenc de teulades. Afigureuvos que aquet solar es ple d'ortigues, d'escardots, de bocins de roba, de pedruscam, com si hi haguessin abocat les sobres de tots els carrers y carrerons, l'escoria de la capital, l'infecció de tota la vila, y que al mitg del solar hi ha l'edifici.

Aquest edifici, vist per fóra, no se sab lo que es, però fa venir fred. Rodó com un circ de taulons, de color de barco abandonat, de l'alsaria de quatre pisos, al mitg d'aquell camp de desolació, tenint per fons les grues dels molls y una renglera de tinglados, lo mateix sembla una immensa boia que les ones han dut en terra que un cinematograf ruïnós, que un farell apagat, que un gran monstre. A dintre d'aquest edifici, hi ha un pati quadrat y un cubell: l'un voltat dels menjadors, y l'altre voltat dels dormitoris. Hem vist molts patis de miseria, però com aquell, tan fred, tan simetric, tan tristament administratiu, tan de color de pobresa, tan de netedat *higiènica*, d'uniformació metòdica, de dolor urbà, d'ordre civil, no n'havem vist cap ni pensem veure'l; y havem vist interiors pobres, però com aquell

Homenatge dels catalans de l'Argentina an en Rusiñol y an en Borràs

Hermosa festa a la catalana, la dedicada als artistes Rusiñol y Borràs pel «Casal Català», de Buenos Aires, el dia 10 del passat Juliol. Segons resaven les invitacions, el convit consistia en un arròs, però alguna cosa més que arròs degué haverhi en un àpat al qual hi concorregué lo bo y millor de la colonia catalana y una esplèndida representació de la premsa argentina.

Entre'ls comensals hi figuraven en Jaume Capdevila, l'excelent comic que està ara de retorn a Barcelona, els professors germans Fontova, el mestre Guitart, els escriptors Xammar, Martí Dedeu y Lleonart Nart, y molts y molts altres intel·lectuals fills de Catalunya residents a Buenos Aires.

En el transcurs de la íntima festa l'Enric Borràs recità'ls versos del primer acte de *El Mistic*, y en Santiago Rusiñol llegí algunes de les impressions de viatge inèdites de la col·lecció que'ns envia ab destí a L'ESQUELLA DE LA TORRATXA; y al agrair l'obsequi en un curt y sentit parlament demanà un aplauso pera'n Guimerà, pera l'Iglesias, pera'l gran Iscle Soler y pera tots els artistes y escriptors que enlairen el bon nom de la patria. Y, finalment, parlaren també'ls germans Fontova, en Capdevila, en Martí Dedeu y en Lleonart Nart... y fins se ballaren sardanes!

Total, un dia aprofitat, que'ls nostres bons amics, els insignes artistes, conservaran per temps en el reconet dels més preuats records y de les emocions més sinceres.

fons de piscina, tan de color de fusta morta, tan claror d'hospital tan voltat y numerat d'estables humans a rengles, ni en les ciutats ideals del comunisme més utopic se podria somiar en tal cosa. Al pati y al cel-obert hi han dos objectes (diguemne objectes) que no's pot donar res més dramatic. L'un objecte es un *desmai*, y l'altre es una taula d'escriure. El *desmai*, el pobre *desmai*, ha volgut creixer en aquella fredor, y una encaballada de ferro pera pujar l'aigua de rentarse l'ha anat colgant al mitg d'unes reixes fetes del ferro més innoble, y el pobre arbre treu les branques, y surt per allà ont pot, y estira les fulles, y mai hem vist un *desmai* tan trist, plorant de ser presoner, de lo que se'n diu civilització; y l'altre es un moble, es la taula, ab quatre tinters y quatre plomes, ont escriuen els immigrants, y no crec que hi hagi moble al món que hagi sentit sospirar més, que hi hagin batut més cors al damunt, ni que l'hagin regat més llàgrimes. L'arbre y la taula són com dos símbols. La una anyora'ls vius y l'altre'ls morts. La una reb les llàgrimes d'Europa, y l'altre plora les d'Amèrica.

Doncs aquí, en aquest edifici, quan arriba un transatlantic hi descarreguen homes, dones, infants, farcells, il·lusions, pedassos, desferres, records, miseria y maletes, y, com si tot fos lo mateix ho aboquen en aquell pati y ho enquibeixen als camarots.

Ho enquibeixen, y, quan es tot dintre, fa pietat de descriure aquell munt de dolors y de miseria que s'apilota en aquell abim, un dels més tragics y dels més negres que la fatalitat pugui

ajuntar. Tota la pobresa de per tot arreu l'esfuma'l mateix color; tots els dolors de l'injusticia s'acoblen en el mateix avenc; totes les inclemencies del món les arrauleix, com fulles mortes. Allò es el mercat del món vell, es tot lo que ha sobrat de per tot: lo que Europa no pot mantenir, lo que llensen les inundacions, lo que se salva dels terratremols, lo que aixuga la sequetat, lo que abandonen les mares, lo que'ls fills no poden mantenir, lo que escupen els governs y lo que fuig de les revoltes, tot lo que cau, que's pudreix, que s'emmalalteix, que's corca, que van a provar noves terres, cercant les aigües del treball pera que'ls curi de la miseria.

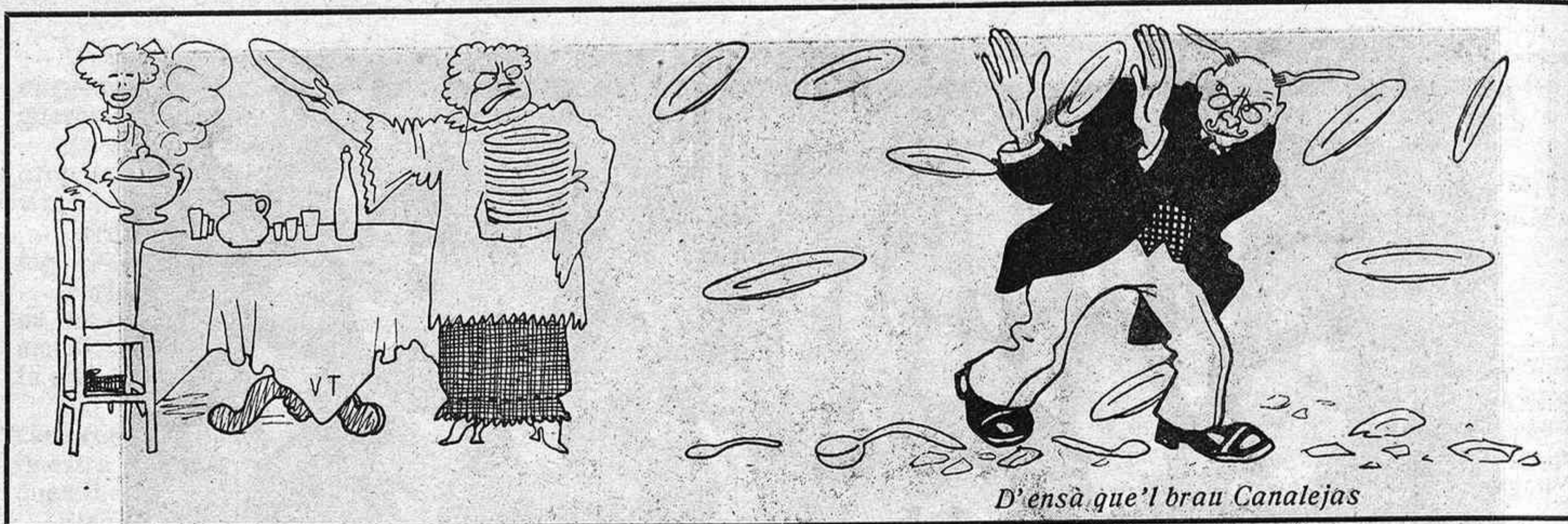
Y un cop allí els posen en ordre, anumeren la carn humana com se podria marcar un remat, els posen una *etiqueta* com gènere que ve facturat, y la protecció oficial els fa de frares un quant temps, donantlos la sopa laica, y aixís que troben colocació van eixint a la ventura d'aquell que surt a la ventura.

Els que poden se queden a ciutat; els que no poden van a la pampa.

Per uns y altres comensa la lluita. La gran lluita americana de fer diners, de fer més diners; dels anyoraments y les hores llargues; de la gran batalla de ferse rics, y fer prosperar l'Argentina, o morir al mitg d'un desert, com un cavall que perd la remada, en el desconsol de la gran plana.

(Seguirà.)

SANTIAGO RUSIÑOL

Oh, els nostres chicos!...

A Barcelona dona gust llegir diaris. Quan els que 'ls fan s'adonen d'una errada de caixa, apelen l'endemà al *buen sentido* del lector, que suposen esmenaria l'erro.

Y fan be, els nois.

Encara que'ls periodistes tenen al public per molt atrassat, consti que si no fos aquet *buen sentido* que retreuen quan els convé, entre ells y els que llegim no hi hauria pas modò d'arribarnos a entendre.

Prova al *canto*.

Aquí van uns quans exemples, cullits a l'atzar; no pas perquè'l qui escriu se dediqui a la cassa de *gazapos*, tota vegada que altra feina té.

Fa falta un traductor

pera que no siguin possibles telegrams com aquet, que'l *Diluvio* va rebre l'altre dia de París.

Los reyes de España asistieron á la representaci3n de *Gipunase*, regresando luego al hotel sin ningun accidente.

Els reis van anar al *Gymnase*, teatre del Boulevard *Bonne-Nouvelle*, per més que tot això sigui pel *Diluvio* com si li diguessin *Llucia*.

Falta un versaire

que sàpiga amidar els versos que'l *Diluvio Ilustrado* (?) posa als peus dels ninots. Sols aixís podran evitarse desastres com el que segueix:

Si al fin se pone de pié
y le larga un puntapié
¿á dónde el centauro irá?
¡Hágalo usted, don José,
que el país lo agradecerá!

ab versos com l'ultim, més llarg que l'història de Mossén Pere.

Y

Falta un geograf

que eviti a *Las Noticias* el confondre Guipúzcoa ab Vizcaya, que fins els nois d'estudi saben que no es lo mateix. Els catolics

que de Bilbao anaren a San Sebastián, sortiren de Vizcaya, no de Guipúzcoa.

De tal modo es veritat lo que diem, que si el que a *Las Noticias* posa'ls tituls dels telegrams se troba un altre dia en aquet cas, farà santament escrivint *¡Todos á Guipúzcoa!* y no *¡Todos á Vizcaya!*, com va fer dissabte passat.

No'ns entretindrem a demostrarho, perquè fins an en Valentí y Camp li consta lo que diem.

*
*

Al *Diluvio* hi ha un xicot que's diu Batlle. A una persona que, certa vegada va queixàrseli de les deficiències que, en general, s'observen en la premsa de Barcelona, va contestarli el noi, ab aire de encantadora superioritat:

—Aquí els bons diaris no són possibles. El nostre public està encara molt endarrerit.

Potser que en Batlle tinga raó, y que, efectivament, estiguem atrassats.

Emprò bo serà que, mentres els qui comprem diaris ens anem civilisant, pensin, ell y els seus companys que'ls escriuen, en la conveniencia de suplir ab el cuidado la falta d'estudis.

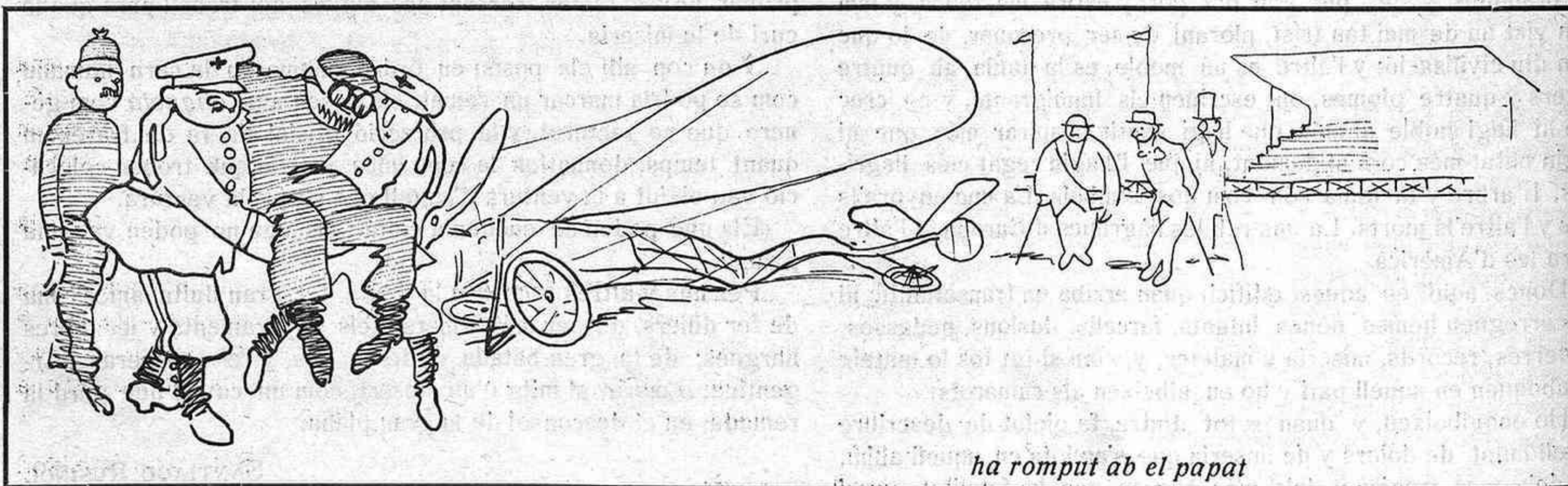
No?

JUST

L'Exposició de Badalona

Passat demà, diumenge, es el dia senyalat pera l'obertura de l'Exposició Industrial y Agrícola que, coincidint ab la seva Festa Major, ha organisat la pintoresca ciutat de Badalona.

Coneguda la perfecció que'ls nostres veïns han alcansat en els dos grans rams que constitueixen la base del seu Cer-

ha romput ab el papat

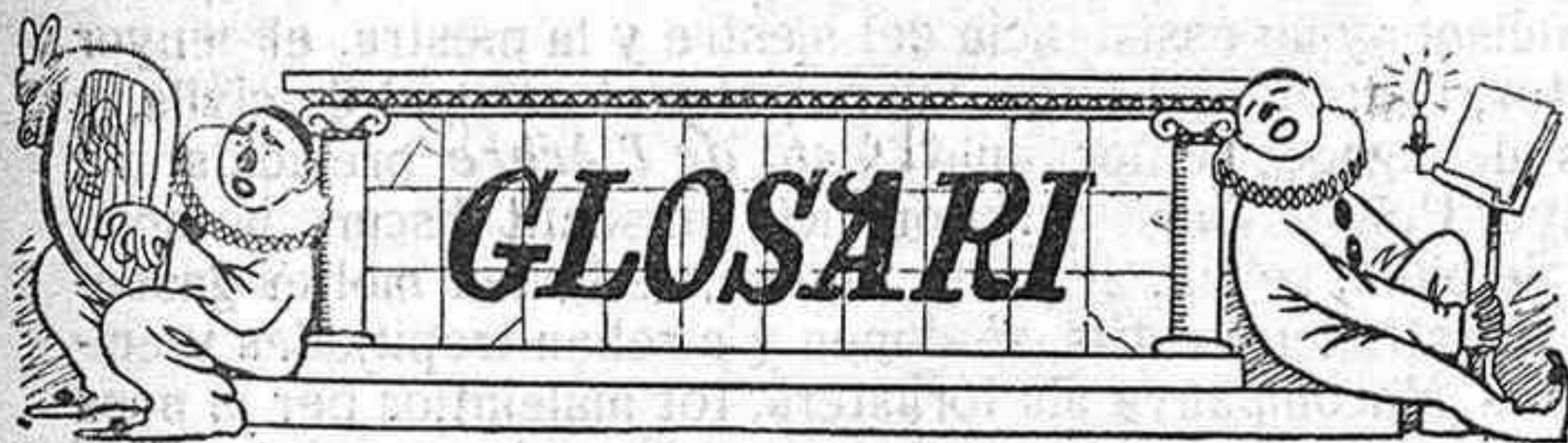

tamen, es inútil dir l'interès ab que aquesta inauguració es esperada y l'entusiasme que regna entre'ls badalonins, disposats a festejar tan memorable aconteixement ab tot l'esplendor que ells saben y poden ferho.

Com que suposem que han de ser molts els lectors de L'ESQUELLA que la visitin, per avui ens limitarem a anticiparshi que l'Exposició, admirablement instalada, respondrà dignament a la fama que de laboriosa y progressiva té conquistada la veïna ciutat, una de les que més ha contribuït a enlairar al estranger el nom de Catalunya.

La Companyia del tramvia, apart del servei extraordinari dels quatre dies de la festa, expendirà bitllets especials que compendran el passatge d'anar y tornar y l'entrada a l'Exposició.

Preparem-nos a veure Badalona convertida per art màgic, durant uns quants dies, en un petit París.

UNA CULLERADA... CADA QUATRE HORES

Un senyor que m'alegro de no saber com se diu, y que escrit en un diari de cuyo nombre no quiero acordarme, s' permet el luxe de dirhi la seva en això tan bescantat de la crisi teatral catalana. Y la seva dita no pot ser més pessimista ni més negra.

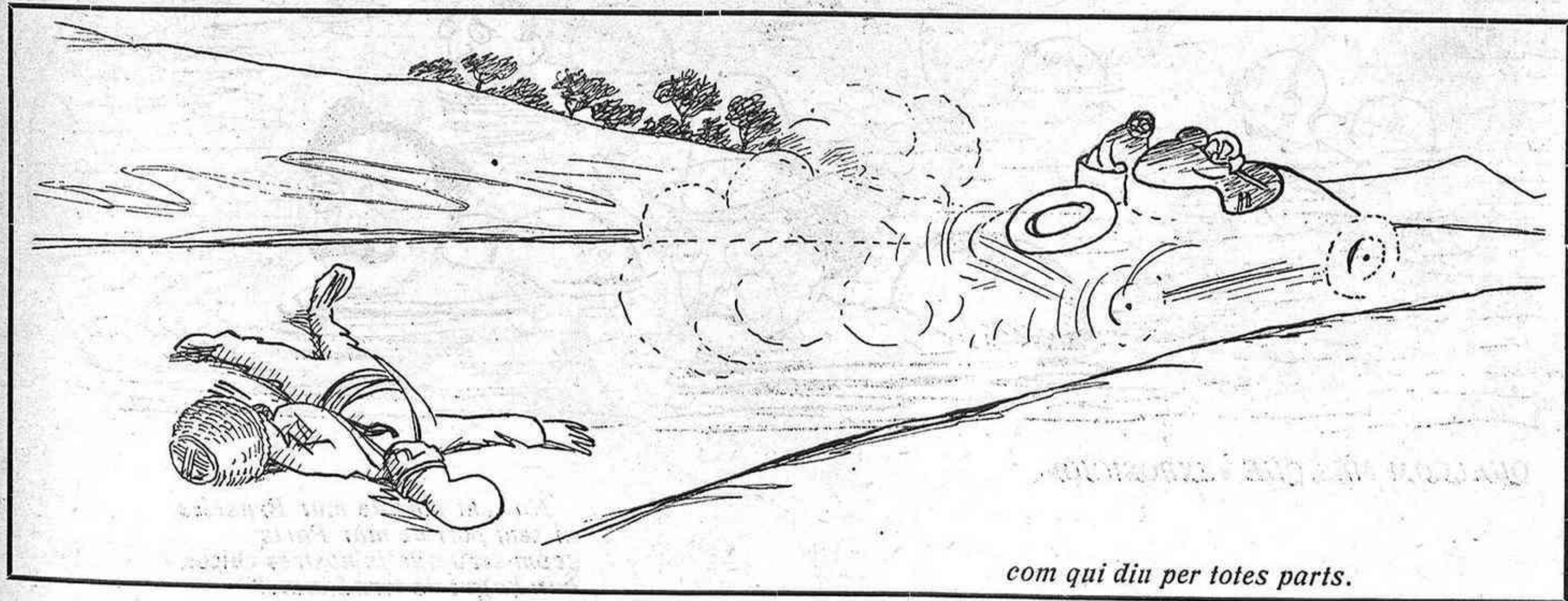
Diu el senyor de La Vanguardia (ai, ja m'ha escapat!) que no fa cap falta'l teatre estranger traduït al català, per quant tots entenem perfectament l'idioma castellà y podem aplaudir sovint les versions espanyoles que'ns venen de Madrid.

An aquesta particularíssima opinió del senyor de La Vanguardia devem objectar que'ls traductors catalans, generalment, han anat sempre deu o dotze anys endavant en lo de donar a conèixer obres dels grans dramaturgs francesos, alemanys, anglesos, italians, noruegs, etcètera. Si haguéssim hagut d'esperar veure representar en castellà L'intrusa, Els espectres, L'ordinari Henschel, Els hipòcrites y Com les fulles, encara badariem, com van badar a París no recordantse de traduir aquesta darrera, el gran capo-lavoro del immortal Giaccosa, fins ara fa pocs mesos.

Afegeix el senyor de La Vanguardia que igual passariem sense teatre català, y senyala com a exemple als Estats Units, que passen sense'l nort-americanà, que no han conegut mai, perquè'l teatre nacional d'allí encara ha de neixer.

Respecte a aquet punt voldriem que'l senyor de La Vanguardia'ns contestés a una pregunta: ¿Pot compararse l'intuïtiu sentiment de maternitat d'una dona que no ha tingut mai fills ab el sentiment d'una mare que té un infant robust y sà, y que, per culpa d'uns y altres, veu en perill de mort?

¿Es indispensable'l teatre pera la vida d'un poble? Potser no, que no ho és. Tampoc són indispensables, pera un diari de gran circulació, les esqueles mortuories, y La Vanguardia sent per elles una verdadera vocació. ¿Catalunya no té necessitat de criar artistes?... Potser

com qui diu per totes parts.

no; potser té raó'l senyor de la cullerada. Si volem disfrutar de la sanitàosa rialla, ¿quina necessitat tenim d'anar a veure an en Soler, an en Capdevila, an en Santpere, an en Nolla o a l'Aymerich, perdent la nit y gastantnos dues pessetes en una butaca, si ab quatre rals de Vanguardia al mes podem reventarnos de riure diariament trenta dies seguits, y encara'ns sobrarà paper pera embolicarhi les rialles sobreres?

Y acaba'l senyor de La Vanguardia fentse la següent deducció: Quan el nostre teatre està en crisis, senyal que'l public no'l vol y, no volentlo, es millor que no hi sigui. Ab això sí que l'acompanyo en el sentiment al bon senyor, perquè s'haurà de fer repicar tan si vol com si no vol. No un teatre, sinó tres teatres catalans tindrem en campanya durant la pròxima temporada d'hivern: dos de comedia y un de vaudeville.

Que'ls benemerits senyors de La Vanguardia no veuen ab simpatia l'escena catalana?... No es una raó pera deixar d'existir.

Tampoc veuen ab simpatia an en Godó els electors del districte d'Igualada, y l'han de rosegat si us plau per forsa.

XARAU

FESTES MAJORS

Agost... Es el mes de la calor, dels banys, de l'estiueig y de les Festes Majors. Una mica menos de tot Catalunya celebra la Festa Major en el mes que som. Ciutats, viles, pobles y llogarets, a dotzenes y a centenars, se diverteixen en els dies d'aquet mes ab la gran tavola anyal. Per la Mare de Deu d'Agost, tota població catalana celebra la seva Festa Major, mentres no's demostri lo contrari.

Això deu esser degut a que la càlida temperatura del mes d'Agost agullona en els homes—y en les dones—el desitg de l'esbarjo, del bullici, de l'alegria expansiva y so-

rollosa. El sol de foc d'aquets dies encén la terra, l'ubriaga, y la fa esclatar en rialles, en cridoria, en estrepit d'orquestra, en giravolts de dansa, en espetec lluminós de pirotecnia. Els homes—y les dones, tornemho a dir—senten la necessitat de desfogarse ab gatzares, cridant, ballant y rient fins a morir. Es el foc del sol que fa cantar a les cigales fins que's reventen, borratxes d'alegria, sobre les branques dels arbres...

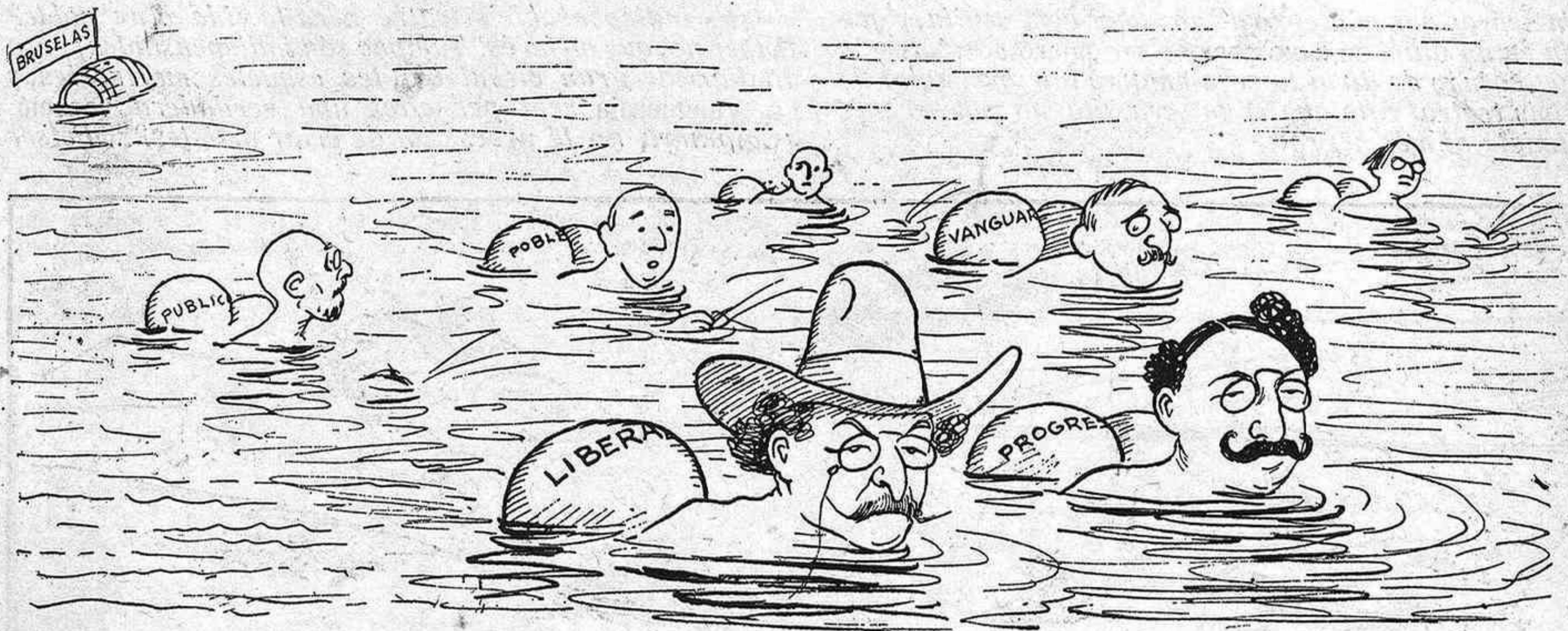
**

La més típica Festa Major es la de les viles. En una ciutat gran tot l'any es festa. Els vilatans han d'esperar la diada extraordinaria de la Festa Major pera gaudir els grans esbarjos festius.

Setmanes abans del dia assenyalat se comensen els treballs pera organitzar la Festa Major. Per regla general, se constitueix espontaniament una comissió de veïns que té per objecte donar a la festa el major lluiment possible. L'adroguer, un bon home gras, rabassut, somrient, benevol, una mica *plaga*, acostuma a dirigir els treballs. Al seu entorn s'apleguen el jovent de la vila, els casats aixerits, els vells trempats. Aquesta comissió demana l'auxili de l'Ajuntament y's posa d'acord ab les Juntes Directives de les Societats Industrial, Agrícola, Democràtica, Moral y Recreativa, sempre y quan aquestes no estiguin barallades, com sovint sol succeir.

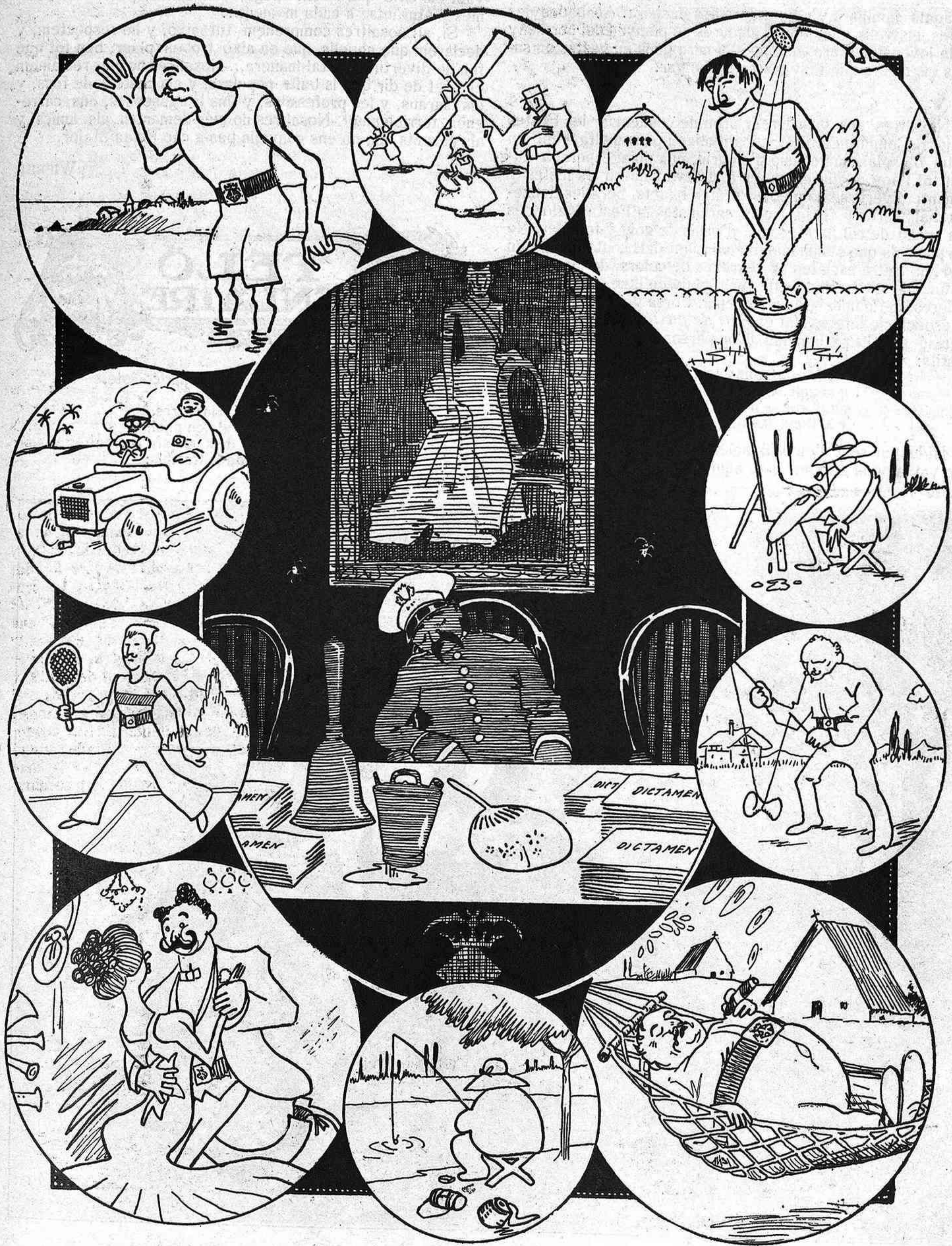
Y's contracta una bona cobla; s'aixeca un envelat; se compren una grossa de coets y una dotzena de rodes de foc de diverses menes; s'adornen els carrers ab banderes, gallarets y cadeneta; s'organisen funcions teatrals d'aficionats, y funcions d'iglesia ab sermó per un predicador de fóra la vila; surt la professó; s'exhibeixen alguns balls populars tan tradicionals com poca-soltes—el *Ball de pastorets*, el *Ball de cercolets*, el *Ball de la Rosaura*, etc.;—se conjumina una festa escolar ab repartiment de llibres de contes als petits estudiants y ab assistència del mestre y la mestra, el senyor rector, l'arcalde, el jutge municipal y el sargent de civils, y fins devegades té lloc una *Festa de l'Arbre* presidida pel senyor Puig y Valls, qui pronuncia un sentit discurs bòtanica.

Se balla, se riu, se crida, se sua, se beuen moltes gaseoses, s'estrenen vestits, se donen y's reben trepitjades y empenes, s'acompanya als forasters, tot maleintlos per la nosa que fan y per la feina que donen, se serveixen extraordina-

QUELCOM MÉS QUE «EXPOSICIÓ»

No sent port de mar Bruseles
ni sent port de mar París
¿com serà que'ls nostres chico
han hagut de tornà aixis?

SESSIÓ MUNICIPAL DE PRIMERA CONVOCATORIA...

o El somni d'una tarda al Saló de Cent.

ris apats familiars y's va a dormir a deshora. Acabades les festes, els vells y les dònnes madures se planyen del poc seny de la jovenalla d'ara, que no s'hi mira gens en gastar en saraus els diners que tant costen d'afanyar.

* *

Nosaltres ens guardarem prou de condemnar les Festes Majors. Comprenem que constitueixen pera molta gent un motiu d'esplai, una ocasió d'alegria, una joia esperada durant tot l'any. Cadascú entén a la seva manera les festes y procura divertir-se com pot. Pera'ls bailets, pera les donzelles balladores y els jovincels saraistes la Festa Major es una mena de cel de Mahoma, d'oasis de goig y felicitat. No són pocs els que s'embadaleixen davant dels coets que peten com un tret o esclaten en estrelles de colors, de les rodes de foc que giravolten entre una pluja de llum, de les devadores, del bombeig de pirotecnia. Forsa gent troba que es un espectacle interessant el *Ball de pastorets*, y escolta ab atenció aquells parlaments dels personatges extranyament vestits:

Pastorets, anem, anem
a seguir la bona vida,
que'l sol se'n va a la posta
y la lluna ens aconsiga.

Hi ha qui sent l'emoció solemnia de la professó, y creu que val la pena d'esser vist aquell seguici de persones ser-

vant els ciris que'l vent apaga, caminant ab passes lentíssimes y aturant-se a cada moment...

Sí, sí: nosaltres comprenem tot això, y ho respectem, y declarem que aquells que en això troben plaer, ben fet que fan de divertir-se de tal manera... Nosaltres no més reclamem el dret de dir que'ls balls populars, y els castells de focs, y els saraus, y les professons, y fins les gaseoses, ens carreguen terriblement. Nosaltres no més demanem als amics y als parents que no ens convidin pas a cap Festa Major.

WIFRED

Com que no tinc res nou per donar compte, a falta de notícies positives, sensacionals, frapants y cridaneres, d'aquelles que interessin al bon public, vinguen quatre *canards* dels que ara corren entre'ls comics *boleros* de la Rambla:

DE DOTZE A UNA

—Vès si això no es estar a la torre!... Aire, llum, tranquil·litat... No més hi falten els balancins y una botella de xampany...

«Se'ns contà que l'Aulés posarà música a un *vaudeville* inedit d'en Barbosa.»

«En Gibert, empresari, està ara en tractes ab el noi Jaumandreu, de càl «Romea», per fè un trust teatral, a base fixa de traduccions del xino a l'esperanto.»

«El gran Jaume Borràs escriu una obra pera l'«Arnau»; un drama que's titula *Las siervas del Señor ó Ayes del claustro*, en cinc actes y un proleg y un epileg.»

«En Rostand, en Donnay, l'André de Lorde, en Mirbeau, en Maeterlinck, l'Henry Bataille, han promès que vindran a Vilablada pera assistí a l'estrena que's prepara de *Les flames del boig*, d'en Xavier Viura.»

«L'estudiós primè actor Joaquim Viñas, obeint als dictats de sa consciencia, diu que ha entrat a un convent dels de la Trapa.»

«La Xirgu genial, la Xirgu immensa, té en estudi aquella obra coneguda: *Matrimonio interino*. Excelent exit li desitgem el dia de l'estrena.»

«La Boltraggio's retira del teatre y posa, ab en Giol, un *Tupinamba*.»

«En Santpere també pensa obrir tenda de *morcillas* a Santa Caterina.»

«Molt aviat s'obrirà altre cop, al *Nuevo*, temporada oficial *vaudevillesca*, y serà'l primè estreno, segons conten, el *Don Joan*, d'en Gual, ab bocadillos sicalíptics d'en Lamas y la Egea.»

«Tenint en compte això de la *ruptura*, en Llanas ha volgut cambià el titol del seu drama *El Rector de Sant Hipolit*. Ara's titularà *El Rector de l'Universitat*.»

«Aquest any en Franquesa té'l proposit de no posar cap obra de les seves.»

«En Pedrola, la Jordi y en Cervera han demanat an en Gibert vuit dies de festa pera anà a lluï a les *platges* de Nissa, de Vichy, de Spa y d'Ostende.»

«En Jiménez ja ha fet la despedida. Diu que va de galan ab la Cobeña, y per debut es facil representi el *505*, monoleg d'en Fontova traduit per en Carles Capdevila.»

«El gran Iglesias llegirà als artistes del «Principal» *La colla de la gana*, un quadro de costums regidoresques ab quatre melopees d'en Lamothe.»

«Per contrarrest de l'ola sicalíptica don Teodoro Baró diu que prepara un drama de la crosta (ai!) de la costa.»

Si d'avui a divendres els teatres no s'animen ab obres y ab artistes, a falta d'altres noves verdaderes la setmana que ve, ab permís del Nunci que a Roma se n'ha anat de retirada, seguirem dant *canards* dels que ara corren entre'ls comics *boleros* que ramblegen.

L. L. L.

ESQUELLOTS

¡Qué tormenta nos amaga!...

Circula ab molta insistencia el rumor de que, si s'arriba a consumir el desatentat proposit dels concejals lerrouxistes de donar al seu San José la plassa que deixà vacant el malaguanyat mestre Sadurní, els dignes professors de la banda municipal, posantse resoltament al costat de la raó, de la justicia y de Barcelona, se negaran a deixarse dirigir pel mestre intrús y's declararan en vaga.

De resultar certa la noticia, serà aquesta la *nota* més bonica y més grata als oïdos barcelonins que hauran donat els musics municipals, desde la fundació de la banda fins als nostres dies.

Y com els lerrouxistes, demòcrates ans que tot, senten pel vot de les majories y pels drets dels obrers un respecte tan gran, davant de l'actitut dels musics municipals no tindran més remei que baixar el cap, envainarse el nombrament y aconsellar al seu Sant Josep... que s'encomani a la Verge.

Si es que la Verge pot fer cas d'un mestre, no sabem si *amarillo* o esquiol, que, *contra viento y marea*, s'empenya en figurar en la nòmina municipal d'una població que ab rara unanimitat l'ha enviat... a fregir espàrrecs.

A corre-cuita demana'l nostre Ajuntament terrenos y més terrenos pera la construcció de Necròpolis al pla de Barcelona.

Aquesta pressa en construir cementiris es molt significativa. ¿Tindrà molts morts per enterrar, el flamant Municipi?

Morts per enterrar, precisament, potser no.

Però té bastants assumptes pera *tirarhi terra a sobre*, que ve a ser lo mateix.

Tan mateix se les pega una mica massa fortes el fill d'en Peris Mencheta.

Mirin l'altre dia, sense prevenir a ningú, quina galleda de retòrica va tirarnos per sobre:

«El bajel de la política catalana ha roto las amarras que le sujetaban al puerto de la prudencia, y, mar adentro, bandéanle á su antojo las embravecidas olas de iracundas rencillas y pasiones exaltadas.»

Y tot això ¿saben per què?

Perquè a la Rambla, entre lerrouxistes y carlins, hi havia ocorregut alguna *niñeria* d'aquestes que donen un rato de feina als polissons, y a conseqüencia de la qual un dels contrincants n'havia resultat ab un petit orifici a l'esquena, traïdorament practicat ab un punxó.

¿Què farà, Júpiter poderós, en Peris fill el dia en que aquí, efectivament, succeeixi alguna cosa grossa?

De segur que'ns clava un poema tetric en versos esdrujols, ab dedicataria, introducció, proleg y epileg.

Y *El Noticiero*, endolat.

Com a bons germans.

Els set nomenaments d'inspectors d'alumbrat que'l municipi ha fet darrerament y dels quals ja varem dirne alguna cosa en el passat número, van repartirse en la següent forma:

Quatre pels radicals, dos pels de l'esquerra y un pels regionalistes.

Els qui estimem la ciutat, estem d'enhorabona.

Per fi la passió política ha cedit a la concordia el lloc que en el Consistori li correspon.

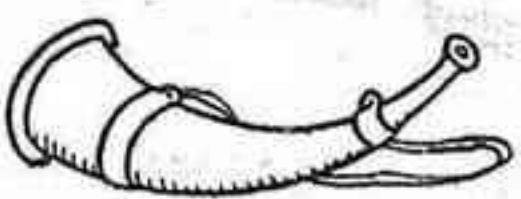
Als elegits, la nostra felicitació.

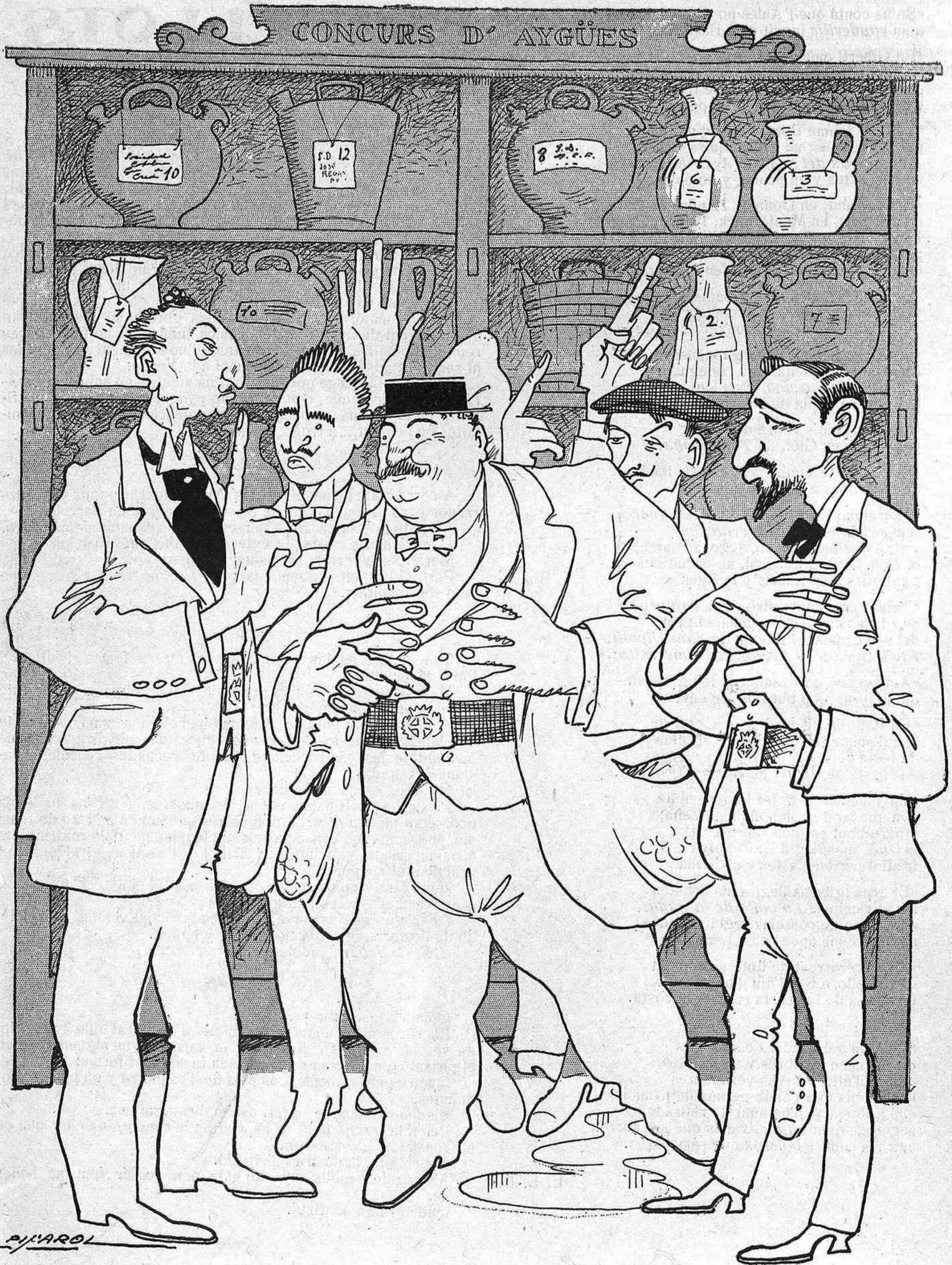
Als regidors molts anys de vida pera seguir fent tan bones obres.

Que la ratxa continui.

Crida l'atenció en els taulells de les llibreries una obra de l'Alexandre Sawa, recentment publicada y que porta per titol: *Iluminaciones en la sombra*.

EL CRITERI DE LA COMISSIÓ

—Aquí, nosaltres, lo que hem de fer es mirar, de totes aquestes aigües,
quina es la que dona més...
(Entusiasme. Crits.—¡Visca!)
—...la que dona més bon resultat pera Barcelona.

L'altre vespre dos tranquils s'aturen davant del aparador de ca'n López, y un d'ells exclama, després de fixarse en el llibre esmentat:

—Mira, tu... *Iluminaciones en la sombra*... ¿Què deù ser això?

L'altre, decidit:

—Be prou que's veu, home... Una sàtira pera'n Lazzoli!

En contestació a un *esquellot* de la setmana passada, don Cruz de Mendiola, comandant dels municipals, ens envia un atent B. L. M. comunicantnos que'l guardia Andrés Rodríguez presta actualment servei d'ordenansa del tinent arcalde senyor Forcada.

Sabíem també nosaltres, abans de que'ns ho manifestés don Cruz, que'l tal Rodríguez era, *de fórmula*, ordenansa del tinent del districte 3.er. Y sabem més; sabem que'l Sr. Forcada disposa d'un altre ordenansa que's diu Aguirre (els tinents d'arcalde no n'acostumen a *abusar* més que d'un), y que té al seu servei, pera'l districte, un altre guardia y un urbano, quins noms tampoc desconeixem.

Ara be, ja que es tan amable el Comandant, y perdoni'ns l'impertinència: ¿podria indagar y dirnos com se diu un guardia que presta *actualmente servicios de ordenanza* a D. Francisco Layret, ex-regidor de Barcelona?... No fos cas que aquet també's digués Andrés Rodríguez y se semblés al altre com un ou a un altre ou, y d'aquí'ns vingués la confusió...

Se li agrairà'l B. L. M.

¡Amigu, això es treballar fi!

«La empresa del Tívoli—diu un periodic local—quiere poner en escena obras tan archisicalípticas que dudamos que la autoridad consienta su representación...»

Ab tota franquesa, ¿quan n'han pagat els empresaris del Tívoli d'aquet reclam?...

¡Tira peixet!... Després de tan excelent aperitiu, ¡no'ls dic palla del *entradón* que hi haurà al teatro el dia que s'anuncii el primer d'aquests estrenos!...

Perquè, com ja deurà suposar el lector, tot això de les prohibicions de l'autoritat,

*son pláticas... de taquilla,
de las que nunca hice caso...*

El Progreso del diumenge, fent la biografia del mestre San José:

«A los 12 años, siguiendo el ejemplo de procacidad...»

¡Basta!... ¡Ahora lo comprendo todo!

Vetaquí perquè els lerrouxistes volen ferlo, de totes passes, director de la banda del Ajuntament.

Els mateixos ho diuen.

Això de la *procacidad* els enamora!...

Qui sab lo que passarà d'aquí a l'hora de l'inauguració, y ja, entre les dugues empreses de Teatre Català, ha comensat un *pugilato* de gazetilles.

El Teatre Català està ben posat.

Sembla que'ls seus empresaris hagin dut a la pràctica aquell adagi que diu: *de tant que t'estimo t'apunyego*.

Aquí, senyors, sobren gazetilles.

Per lo tant, faran santament si empleen en ensajar el temps que en escriurels passen.

Titul pera posarse a la feina?

Obras son amores.

Tinguin la bondat d'escoltar:

«Los toques de atención que hemos dado respecto al monopolio para la extracción de basura no han caído en saco roto...»

¿Han sentit? Tocs d'atenció, que van a parar dintre d'un sac.

Hala!... Si endevinen quin es el diari que ha dit aquet xisto, els regalarem... *una señorita que desea protección*.

—¡El Diluvio!

—Justa!... Consti que s'han guanyat la *señorita* y consti, ademés, que la frase copiada pot posarse dignament al costat d'aquelles tan famoses de *M. Prudhomme*:

«El carro del Estat navega sobre un volcà.»

«Aquet sabre es el dia més hermós de la meva vida.»

¡Olé por la higiene municipal!

Fa més d'un mes que, en les barriades de Sant Martí, Horta y Sant Andreu, els casos de verola y xarrampió's toquen l'un ab l'altre; fa més d'un mes y ara's l'hora que encara ningú ha vist per allí al personal d'Higiene ab el servei de desinfecció.

Els encarregats de vetllar per la salut dels ciutadans pensen: No ve d'una passa. Y tenen raó.

¿Volen *passa* més grossa que la de sofrir un Ajuntament compost d'una majoria que *no bada* mai y d'una minoria que sempre dorm?

Flors naturals y *espinos* artificials.

L'Ajuntament ha demanat permís al corresponent Ministeri pera colocar un cercat d'espins al nou parc de Montjuic.

Són cèlebres els nostres regidors.

Ofereixen als barcelonins un parc public nou, bonic, pintoresc, y ara s'entretenen en tancar-lo...

Si el public lo que espera es que s'obri, y no que's tanqui!

Un projecte.

Hi ha el projecte de traslladar les solitaries estatués que adornen el Saló de Sant Joan, a diverses places públiques de Barcelona.

Molt be. Però, ara cuidado en escullir el lloc pera cada una.

¿Ont anirà a parar, per exemple, la d'en Rafel de Casanova, el gloriós martre?

No se sab encara si la colocaran al carrer d'Aragó, davant de la *Casa del Pueblo*, o a la Plassa de Santa Agna, davant del quartelillo de bombers.

L'empresa del Teatre Comic ha obert un concurs pera premià un *couplet* que puga cantarse en *El país de la hadas*.

El cartell, que deu esser redactat d'en *Periquín*, consta de nou bases.

En la quarta's diu que:

Los couplets que HA juicio del jurado no sean cantables se devolverán a sus autores.

Y dels mal escrits, què'n faran?

Dilluns a la tarde la redacció d'*El Progreso*'s passejava per la Rambla en automobil.

En automobil, aquets tremendos?...

El deuen haver comprat pera anar a veure an en Posa.

Dialeg de circumstancies:

—Miri, Agneta:—diu molt empipada la senyora a la criada—agafi el farcell y cap al carrer falta gent. En tres dies m'ha trencat sis tasses y quatre plats...

Resposta de la minyona:

—Però ¿que no ho sab, senyoreta,—que som en temps de *ruptura*?...

Una nena d'uns deu anys pregunta, tota intrigada, al seu pare:

—Què vol dir *un home cèlibe*?

—Vol dir un home molt felís... Però no ho xerris a la mamà.

LO DEL CONCURS

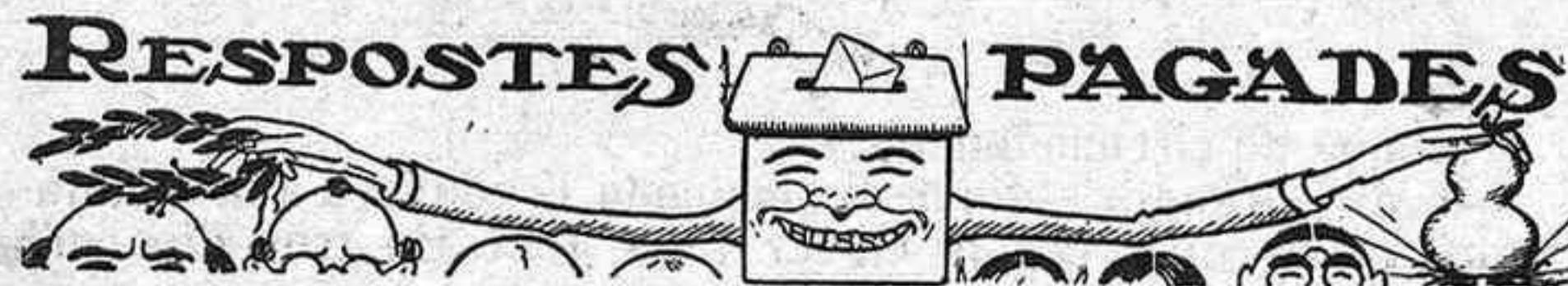
EN LAMOTHE.—Gracies, Nasi; t'has portat molt be.
L' IGLESIAS.—Sí, però ¿què 'n traiem de treballar per la banda si ells, que són més, treballen pera una altra banda?...

PETIT CORREU

Al carrer de Sant Pau, núm. 2, va inaugurar-se el passat divendres l' *Americain Soda*, nou y elegant establiment dedicat a la venda de begudes, refrescos y articles similars.

Encara que no hi poguerem assistir, agraim l' invitació que al efecte 'ns fou enviada.

*** El Centre Català de Palma de Mallorca ens participa que ha quedat instalat a la plassa de la Constitució (Born), núm. 52, y carrer de Pelayres, núm. 54.

Ramon Garcia Roqué: Aprofitarem alguna cosa, no tot.—Pep Cistellé: Els trenca-caps m'agraden més que'ls versos.—Joaquim Vila y Minobis: *Urbí et orbí* proclamaré que vostè ha endevinat la conversa de la setmana passada. Gloria als endevinaires!—A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona: No'm semblen prou be.—Narcís Vila y Minobis: La conversa no està mal.—Angel Teixidó y Arola: Endevinada, sí, senyor.—J. Sadurní Mas de los Valls: Rebutdes, y veurem.—Maco: Molt be, y mani.—Espigol: M'he fet carrec dels originals que envia. El que no es dolent, es brut.—Enrich Lapedra Fàbrega: No'ns serveixen.—R. A. (a) Pau de les Calses Curtes: De pet a la cartera.

L'ESQUELLA
DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:
Llibreria Espanyola,
Rambla del Mitg, núm. 20
BARCELONA

Preus de suscripció:
Fòra de Barcelona,
cada trimestre:
Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

ACABA DE PUBLICARSE:
INTIMIDADES TAURINAS
Y ARTE DE TOREAR DE
RICARDO TORRES

BOMBITA

Prólogo de FELIPE TRIGO ✧ Introducción de MIGUEL A. RÓDENAS

: : : : : UN TOMO EN 8.º, PTAS. 3'50 : : : : :

ALGO

Colección de poesías
de JOAQUÍN MARÍA
BARTRINA.

6.ª edición, decorada é
impresa á dos tintas.
Un tomo en 8.º Ptas. 4

VENTURA GARCÍA CALDERÓN

DEL ROMANTICISMO AL MODERNISMO

UN TOMO EN 8.º PTAS. 5'50

CONCHA ESPINA DE SERNA

DESPERTAR PARA MORIR NOVELA

PESETAS, 3'50

BÆDEKER

(EXPOSICIÓN DE BRUSELAS)

Belgique et
Hollande

PESETAS 9

BARCELONA Á LA VISTA

Album de 352 fotografías de la capital y sus alrededores

EDICIÓN LUJOSAMENTE ENCUADERNADA, PTAS. 12

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Múttu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrá a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, además, un ral pera certíficat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

PRIMERA VOLADA

—Ja't deixen fumar, tan jove?
—Sí; però no més d'amagat y sense empassarme'l fum.